

بخش سوم:

زنان و مسائل مربوط به آنان در

ادوار مجلس قانون گذاری

پیش در آمد

اکنون مجلس قانون‌گذاری ایران، با تحولات عمیق و متعددی که در پشت سر خود گذاشته به سن یکصد سالگی خود رسیده است. درست مانند انقلاب مشروطیت ایران، چرا که این دو همزاد می‌باشند. بنابراین بهتر دانستیم درباره میزان حضور زنان در بیست و چهار دوره مجلس شورای ملی و مجلس سنا و نیز در هفت دوره مجلس شورای اسلامی، همچنین راجع به مسائل، مباحث و مصوباتی که درباره زن و حقوق زن در این مجالس صورت گرفته است، مطالبی را ارائه بدهیم. مقالات مربوط به این موضوع از قرار ذیل می‌باشد که برخی از آن‌ها از اینترنت برگرفته شده است:

- ۱- مطالب مربوط به زنان در ۲۴ دوره مجلس شورای ملی و چند و چون آن.
- ۲- عملکرد زنان در دوره ششم مجلس شورای اسلامی.
- ۳- گزارش گردهمایی مشترک فراهسیون زنان و زنان فعال در آخرین روزهای مجلس ششم.
- ۴- مجلس هفتم و قانون عدالت جنسیتی.
- ۵- زندگی‌نامه و نقش بانوان در ادوار مجالس شورای ملی، سنا و شورای اسلامی.
- ۶- مجلس شورای اسلامی و الحاق به کنوانسیون زنان.

مطالب مربوط به زنان در ۲۴ دوره مجلس شورای ملی و چند و چون آن.

ابوالفضل شکوری

مسأله حقوق زن یکی از جنجالی‌ترین موضوعات عصر پیش از انقلاب اسلامی ایران بویژه در دوره سلطنت پهلوی‌ها به شمار می‌رفت، تا جایی که آزادی به عنوان یکی از ارکان و مواد اصلی آن چه که محمد رضا پهلوی آن را «اصول انقلاب سفید» نام‌گذاری کرده بود به شمار می‌رفت. ولی در عمل آن چنان که مطالعه تاریخ آن روزگاران نشان می‌دهد، از حقوق سیاسی، اجتماعی و فرهنگی و نقش مدیریت و مشارکت عملی زنان در اداره کشور و حل مشکلات، چیزی نصیب زنان نگردید، و معلوم گردید که در اصطلاح سردمداران آن رژیم منظور اصلی از اصطلاح شعار «آزادی زنان» نه حق مشارکت آنان در سیاست، قانونگذاری و مدیریت کشور، بلکه ترویج نوعی «آباحتی گری جنسی» و استفاده متاع گونه از وجود زنان و اغفال سیاسی آنان بوده است که با این شعار درصدد مطالبه حقوق واقعی خود بر نیایند.

برای نشان دادن این واقعیت به نظر می‌رسد که هیچ سندی گویاتر از مجموعه صورت مذاکرات و مصوبات نمایندگان مجلس‌های شورای ملی و سنا در ۲۴ دوره قانون‌گذاری پیش از انقلاب اسلامی، گویا و کارآمد نباشد. چرا که با مطالعه مجموعه این اسناد رسمی که در ۲۴ دوره قانون‌گذاری مجلس شورای ملی بوجود آمده است، چند و چون حمایت آن رژیم از زنان معلوم می‌گردد.

حتی مطالبی هم که در چند دوره پیش از سلطه رسمی پهلوی بر مجلس شورای ملی توسط نمایندگان واقعی ملت، اعم از علمای دینی و روشنفکران غرب دیده در باره مسائل مربوط به زنان در مجلس گفته شده بسیار کم اهمیت است که البته شاید ناشی از مقتضیات زمانه و نبود زمینه و ظرفیت‌های اجتماعی باشد. با این همه شگفت‌انگیز است که برخی از این بزرگان با استناد به اسلام سعی در اثبات ممنوعیت زنان از حقوق سیاسی و اجتماعی نموده‌اند.

در هر حال در این جا با استفاده از نمایه سازی و استخراج موضوعات کلیدی و اصلی که در طول ۲۴ دوره قانون‌گذاری یعنی حدود بیش از هشتاد و اندی سال مذاکرات و مصوبات نمایندگان دوره کوتاه مشروطه و دوره پنجاه و هفت ساله رژیم پهلوی، صورت گرفته، عناوین دقیق مباحث و مطالب مربوط به زنان با یادکرد دوره مربوطه و شماره جلسه و شماره صفحه مجلداتی از کتاب «صورت مذاکرات مجلس شورای ملی»^(۱) درج می‌نماییم، تا اسناد مظلومیت زنان در تاریخ معاصر کشور ما هر چه بیشتر روشن گردد. در این مباحث به هیچ وجه به موضوعات اصلی و مورد نیاز زنان ایرانی پرداخته نشده است تا آنها را به صورت قانون در آورند، البته قضاوت نهایی با خوانندگان محترم خواهد بود، تا پیشرفت زنان و بهره مندی واقعی آنان از بخش عمده‌ای از حقوق مشروع شان در نظام جمهوری اسلامی ایران با رژیم قبلی را مقایسه نمایند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

۱- کلیه مذاکرات نمایندگان در مجلس در اوایل تندنویسی می‌شد و در ادوار بعدی ضبط و سپس استخراج و تدوین می‌شد، که مجموع آنها توسط مجلس و نیز روزنامه رسمی کشور چاپ شده و به صورت کتاب صورت مذاکرات مجلس شورای ملی در آمده است.